



## **BEOORDELINGSRAPPORT**

Beperkte opleidingsbeoordeling

**hbo-bacheloropleiding**  
**International Business and Languages**  
**(IBL)**  
voltijd

**Saxion**

**De kracht van**  
**kennis.**



# **BEOORDELINGSRAPPORT**

Beperkte opleidingsbeoordeling

**hbo-bacheloropleiding**  
**International Business and Languages**  
**(IBL)**  
voltijd

**Saxion**

CROHO nr. 34407

Hobéon Certificering

**Datum**

31 december 2015

**Auditpanel**

Dr. J.W. Wierda

Prof. Dr. G.J. Westhoff

Ing. V.J.M. Guyt

R.H. Verschoor

**Secretaris**

G.C. Versluis



## **INHOUDSOPGAVE**

<b>1.</b>	<b>BASISGEGEVENS</b>	<b>1</b>
<b>2.</b>	<b>SAMENVATTING</b>	<b>3</b>
<b>3.</b>	<b>INLEIDING</b>	<b>7</b>
<b>4.</b>	<b>OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN</b>	<b>9</b>
<b>5.</b>	<b>ALGEMEEN EINDOORDEEL</b>	<b>23</b>
<b>6.</b>	<b>AANBEVELINGEN</b>	<b>25</b>
BIJLAGE I	Scoretabel	27
BIJLAGE II	Opleidingsspecifieke eindkwalificaties	29
BIJLAGE III	Schematisch overzicht opleidingsprogramma	31
BIJLAGE IV	Programma, werkwijze en beslisregels	37
BIJLAGE V	Lijst geraadpleegde documenten	41
BIJLAGE VI	Overzicht auditpanel	43



## 1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Saxion
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	International Business and Languages
registratienummer croho	34407
domein/sector croho	International Business
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	BBA
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Enschede
variant	Voltijd
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	1 oktober 2015
contactpersoon opleiding	J.A. Thijsen <a href="mailto:j.a.thijsen@saxion.nl">j.a.thijsen@saxion.nl</a>

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding International Business and Languages (IBL)**  
voltijd<sup>1</sup>

bron: Saxion rendementsgegevens  
peildatum: februari 2014

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	45	55	53	44	60	47
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar <sup>2</sup>	2008	2009	2010	2011	2012	2013
▪ voltijd	34,9%	46,7%	50,9%	49,1%	50,0%	66,7%
uit de hoofdfase <sup>3</sup>				2007	2008	2009
▪ voltijd				22,0%	13,0%	20,8%
rendement (percentage) <sup>4</sup>				2007	2008	2009
▪ voltijd				65,9%	72,2%	75,0%
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd				17	6,6	
opleidingsniveau docenten (percentage) <sup>5</sup>			Bachelor	Master	PhD.	
▪ voltijd				100%	0%	
docent-student ratio <sup>6</sup>						
▪ voltijd				1:30		
contacturen (aantal) <sup>7</sup> *			1 <sup>e</sup> jaar	2 <sup>e</sup> jaar	3 <sup>e</sup> jaar	4 <sup>e</sup> jaar
▪ voltijd				22	18,3	16 minor + afstuderen

\*exclusief tijd voor zelfstudie, stages/werkplekleren en (onbegeleide)tijd voor afstudeeronderzoek en scriptie.

<sup>1</sup> Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 11 september 2012.

<sup>2</sup> Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

<sup>3</sup> Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

<sup>4</sup> Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

<sup>5</sup> Het aandeel docenten (onderwyzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwyzend personeel).

<sup>6</sup> De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwyzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

<sup>7</sup> Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.



## 2. SAMENVATTING

De opleiding International Business and Languages leidt studenten op die als professional in staat zijn om het bedrijfsleven te helpen succesvol te opereren in een steeds toenemende internationale commerciële arena, dankzij ontwikkeling op een combinatie van brede zakelijke vermogens en internationale communicatieve vermogens.

IBL'ers werken voor een breed scala aan commerciële ondernemingen, uiteenlopend van MKB-bedrijven die internationaal (willen) opereren tot grote multinationale ondernemingen. Zij werken ook voor kleinere en grotere internationaal opererende organisaties uit de non-profit sector waar behoefte aan internationaal zakelijk opgeleide medewerkers bestaat. Een IBL'er kan in vrijwel alle branches werkzaam zijn. Naast in dienstverband, opereert een IBL'er ook als zelfstandig ondernemer.

### **Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties**

De opleiding baseert zich op het landelijke beroeps- en competentieprofiel 'IBL bekennt kleur' en heeft hierover regelmatig contact met (internationale) vakgenoten en het werkveld in o.a. het landelijke overleg IBL, de werkveldcommissie en via eigen onderzoek/activiteiten/werk in het internationale bedrijfsleven. De doelstellingen van IBL voldoen aan het hbo-bachelorniveau.

De ontwikkeling van de drie landelijk bepaalde kerncompetenties 'international business', 'intercultural awareness' en 'international communication' staan binnen de opleiding centraal.

De grote betrokkenheid van het lectoraat Internationale Handel voor het MKB en het Saxion Expertise Centrum (SEC) zorgen voor een duidelijke eigen inkleuring van de opleiding en voor actuele in internationaal verband vereiste competenties. De specifieke aandacht die de opleiding wil gaan besteden aan 'personal branding' i.c. zicht krijgen op wie de student als IBL'er wil zijn en hoe hij zich wil onderscheiden van andere IBL'ers, acht het auditteam een waardevolle aanvulling binnen de opleiding.

De opleiding besteedt zoals landelijk is afgesproken voldoende aandacht aan het ontwikkelen van onderzoekend vermogen.

De opleiding laat zien, dat zij voldoet aan de (inter)nationale kwaliteitseisen aan een IBL-opleiding. Vanwege de duidelijke eigen inkleuring vanuit het lectoraat en het SEC en de beoogde focus op personal branding, komt het auditteam tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

### **Standaard 2. Onderwijsleeromgeving**

Aan de opleiding is een voldoende gekwalificeerd en inhoudelijk deskundig team verbonden, dat zorgt voor een voldoende beroepsgericht en internationaal georiënteerd programma; passend bij een opleiding IBL. De studenten zijn overwegend positief over hun docenten en tevreden over hun inhoudelijke deskundigheid en kennis van de beroepspraktijk.

De opleiding heeft alle onderwijsactiviteiten gekoppeld aan 8 thema's: 5 beroepsspecifieke thema's, een stageperiode, een minor en het afstuderen. Hierin staan aan de beroepspraktijk gerelateerde authentieke projectopdrachten centraal.

Er is een duidelijk opbouw in moeilijkheidsgraad en complexiteit in de projecten en op te leveren beroepsproducten. De studenten kunnen door dit programma te doorlopen de vereiste competenties ontwikkelen. De parallel aan de projecten aangeboden modulen zorgen ervoor dat de studenten ook de voorwaardelijke kennis en vaardigheden – de Body of Knowledge and Skills IBL – kunnen verwerven. Door de verplichting vanaf het derde studiejaar minimaal een half jaar in het buitenland door te brengen (stage, studie of afstuderen), kunnen de studenten de competenties ontwikkelen die zij nodig hebben om in een internationale setting te kunnen functioneren.

Aandachtspunt acht het auditteam het Engels, dat na het tweede studiejaar wordt afgerond. Het is essentieel dat de studenten ook daarna nog voldoende ervaringen opdoen in het vloeiend beheersen van deze taal. Daar moet de opleiding expliciet op toezien, bijvoorbeeld in enigerlei vorm van een 'onderhoudstraject'.

Het verbeteren van de onderzoeksvaardigheden van de studenten is al in gang gezet met de actualisering van de onderzoekslijn. Het is essentieel dat de docenten in het licht van hun eigen professionalisering aandacht besteden aan dit onderwerp, bijvoorbeeld in de intervisie- en kalibratiebijeenkomsten die zij nu houden.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande (voldoende beroepsgericht en internationaal georiënteerd programma, gekwalificeerd en inhoudelijk deskundig team, actualiseren van de onderzoekslijn) tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

### **Standaard 3. Toetsing**

De opleiding toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze, o.a. door vier-ogenbeleid bij het opstellen van toetsen en bij het beoordelen. De opleiding hanteert een duidelijk toetsplan en toetsmatrijzen waaruit blijkt dat zij de algemene en opleidingsspecifieke competenties, kennis en vaardigheden (Body of Knowledge) op een steeds hoger niveau toetst met behulp van verschillende passende toetsvormen.

Er zijn nog aandachtspunten, zoals de verdere explicitering van de beoordelingskaders bij projecten, mondelinge overhoringen en vaardigheidstoetsen, het verdiepen van de intervisie-/kalibratiesessies van de docenten, de toetsing van het vereiste ERK-niveau voor de talen en een betere aansluiting van de eindtoetsen bij de drie kerncompetenties door uitbreiding. De opleiding is hiermee deels al bezig. De sterk opererende examencommissie en toetscommissie vervullen hierin aantoonbaar een belangrijke rol.

Het auditteam komt tot een oordeel 'voldoende' voor deze standaard. De hiergenoemde verbeterpunten staan dit oordeel niet in de weg.

### **Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties**

Het auditteam is op grond van de eindwerken en de gesprekken met alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld van oordeel dat de afgestudeerden op het vereiste bachelorniveau beschikken over de competenties van een startbekwaam IBL'er voor de internationale arbeidsmarkt.

Het auditteam beoordeelde op één na alle eindwerken met minimaal een voldoende. De studenten hebben veelal interessante onderzoeken uitgevoerd voor zeer uiteenlopende internationale bedrijven. De onderzoeken waren voldoende complex en alle studenten kwamen met een meer of minder bruikbaar advies voor het bedrijf.

Het auditteam ziet nog mogelijkheden voor verdere verbetering van de eindwerken door o.a. van alle studenten een verantwoording te vragen van de gekozen onderzoeksmethoden en een reflectie op het onderzoek en de uitkomsten. Ook zou het centraal in de opleiding staande aspect van cultural awareness terug te vinden moeten zijn in het eindwerk. Hierin kan zeker het Lectoraat "Internationale Handel in het MKB" een voortrekkersrol vervullen. Tevens moet de opleiding er op toezien dat alle verslagen in correct Engels zijn geschreven.

Omdat het auditteam op één na alle eindwerken met een voldoende beoordeelde en omdat de alumni en vertegenwoordigers tevreden zijn over het gerealiseerde niveau van de afgestudeerden, komt het auditteam met inachtneming van de hierboven genoemde ontwikkelingspunten, tot een oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

### **Algemene conclusie**

Het auditteam zag tijdens de audit een relatief kleine opleiding IBL met een mooie toekomst. Het streven expliciet aandacht te gaan besteden aan personal branding en het plan een Saxion Business School op te richten, bieden interessante kansen om de opleiding verder te verstevigen.


Omdat het auditteam drie van de vier standaarden als voldoende beoordeelde, komt het op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor deze opleiding.

### **Aanbevelingen**


Het auditteam komt tot de volgende punten voor de verbeteragenda van de opleiding:

- i) er expliciet op toezien, dat studenten ook na het tweede studiejaar voldoende ervaringen opdoen in het vloeiend beheersen van het Engels;
- ii) (opnieuw) nadenken over (externe) borging van het gewenste ERK niveau;
- iii) van alle studenten vragen in hun eindwerk de methoden van onderzoek te verantwoorden, het aspect van cultural awareness mee te nemen en te reflecteren op het onderzoek en de uitkomsten;
- iv) alle eindwerken checken op het niveau van het Engels.

Den Haag, 31 december 2015



Drs. J.W. Wierda,  
voorzitter



G.C. Versluis,  
secretaris



### 3. INLEIDING

De opleiding International Business and Languages (IBL) van Saxion wordt aangeboden op de locatie Enschede en valt onder de Academie Marketing & International Management (MIM). Naast IBL biedt de Academie MIM de twee bacheloropleidingen International Business and Management Studies (IBMS) op de locaties Enschede en Deventer en Commerciële Economie (CE) eveneens op de locaties Enschede en Deventer.

IBL is een relatief kleine opleiding en wordt alleen aangeboden als voltijdvariant. Jaarlijks stromen er tussen de 45 en 60 studenten in. De opleiding biedt, zoals al uit de naamgeving is af te leiden een breed programma gericht op zowel business als languages. Er is daarvoor binnen de Academie MIM een specifiek team van IBL-docenten aangesteld.

Op dit moment is de voertaal binnen de opleiding IBL Nederlands. Alleen in het zesde semester worden alle lessen in het Engels gegeven.

De opleiding kent ook een instroom van Duitse studenten, die toegelaten worden als zij het Nederlands op B2 niveau beheersen. De laatste twee jaren liep het aantal Duitse instromers om verschillende redenen terug. De opleiding is voornemens hierin verandering te brengen, door o.a. explicieter te gaan werven. Daarnaast wordt er binnen Saxion gedacht op termijn een International Business School te vormen waarin zowel de opleiding IBL als IBMS een plek moeten krijgen. De voertaal voor IBL wordt dan Engels. Dit biedt mogelijkheden voor het aantrekken van meer Duitse studenten, maar ook Oost-Europese en andere internationale studenten.

De opleiding werkt nauw samen met het lectoraat Internationale Handel voor het MKB, dat onderzoek doet naar internationale competenties van het MKB in Nederland en Duitsland en onderzoek doet naar internationale competenties bij familiebedrijven en niet-familiebedrijven. Het lectoraat is o.a. betrokken bij de ontwikkeling van het excellentietraject Export Expertise en het Export Development Programma en levert onderzoeksopdrachten voor studenten.

#### **Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie in 2009:**

Bij de vorige visitatie in 2009 is de opleiding op alle punten beoordeeld met een 'voldoende'. De opleiding heeft op basis van de aanbevelingen van het auditpanel en uitkomsten uit interne audits van Saxion o.a. de volgende maatregelen getroffen:

- versterking samenwerking opleiding en werkveld: de opleiding is een samenwerking aangegaan met bedrijven bij diverse projecten. Inmiddels werken studenten in drie van de vijf themaprojecten samen met euregionaal/internationaal georiënteerde bedrijven. Ook het lectoraat Internationale Handel voor het MKB vervult in dit verband een belangrijke rol;
- verbeteren rendement: de opleiding voert thans intakegesprekken met alle potentiële kandidaten. Tevens heeft de opleiding de studieloopbaanbegeleiding geïntensiveerd;
- borging gerealiseerd niveau: de opleiding heeft beleid op het inzetten van examinatoren opgesteld inclusief verplichte scholing en intervisiebijeenkomsten. Daarnaast heeft de opleiding ingezet op het versterken van het onderwijs in onderzoekend vermogen. In dit verband heeft 70% van de docenten een cursus onderzoeksvaardigheden gevolgd. Tevens is de opleiding aan de slag gegaan met het opnieuw doordenken van haar visie op het gerealiseerde niveau en de eindproducten die deel uit (zouden moeten) maken van het afstudeerprogramma.
- studenten zicht laten krijgen op eigen kwaliteiten: de opleiding wil zich gaan richten op 'personal branding' en ontwikkelt daarvoor thans samen met de werkveldcommissie en studenten een aparte leerlijn.

In onderliggende rapportage beschrijft het auditteam onder standaard 2, 3 en 4 zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven beschreven punten.



## 4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

### 4.1. Beoogde eindkwalificaties

**Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.**

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

#### Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding International Business and Languages (IBL) zich aantoonbaar baseert op het landelijke beroeps- en competentieprofiel 'IBL bekend kleur' (2010). Het profiel is tot stand gekomen in overleg met de representatieve vertegenwoordigers van het werkveld, VNO-NCW, MKB Nederland en met relevante brancheverenigingen zoals Fenedex en NIMA.

In 'IBL bekend kleur' zijn de in 2005 door het Domein Commerce opgestelde en door het werkveld gevalideerde doelstellingen en competenties en de in 2008 opgestelde Body of Knowledge and Skills Commerce op IBL-niveau geformuleerd.

De doelstellingen van IBL sluiten aan bij het bachelorniveau doordat de opleiding een vergelijking heeft gemaakt met de Dublin Descriptoren, de generieke hbo-kwalificaties en vier hbo-standaarden (gedegen theoretische basis, onderzoekend vermogen, professioneel vakmanschap en verantwoord handelen).

Saxion heeft haar opleiding IBL heringericht aan de hand van de drie kerncompetenties zoals beschreven in 'IBL bekend kleur':

- *international business* - de IBL'er is in staat om op professionele wijze de bedrijfsmatige processen rondom internationaal zaken doen te ontwikkelen, uit te voeren en aan te sturen;
- *international communication* - de IBL'er is in staat om internationale zakelijke communicatie op professionele wijze in drie moderne vreemde talen vorm te geven;
- *intercultural awareness* - de IBL'er heeft inzicht in en kennis van het belang van interculturele verschillen op de diverse fases van het proces van internationaal zaken doen en kan zich inleven in verschillende culturen ter ondersteuning van de bedrijfsmatige processen rondom internationaal zaken doen.

De opleiding heeft de drie kerncompetenties als doorgaande leerlijnen in het curriculum opgenomen. De drie competenties vormen het fundament voor het afstudeerprogramma. (Zie daarover verder standaard 2 en 3.)

De opleiding heeft de drie kerncompetenties uitgewerkt in 10 opleidingscompetenties: 7 opleidingsspecifieke en 3 algemene opleidingscompetenties.

Voorbeelden van opleidingsspecifieke competenties zijn:

- het uitvoeren van een marktonderzoek voor een internationale onderneming;
- ontwikkelen van strategische marketing(beleid) (voor een nationaal of internationaal opererende onderneming).

Voorbeelden van de algemene competenties zijn:

- de professional stuurt zijn eigen ontwikkeling aan (zelfmanagement);
- de professional kan functioneren in een dynamische organisatie.

Met betrekking tot de talen zijn op landelijk niveau afspraken gemaakt over het vereiste niveau van beheersing van de productieve en receptieve vaardigheden. Zo moeten de studenten bijvoorbeeld het Engels beheersen op het C1-niveau voor de vaardigheden lezen en luisteren. Voor de vaardigheden schrijven, spreken en gesprekken voeren is het niveau minimaal B2.

De tweede en derde moderne vreemde taal moet de student beheersen op B2-niveau (lezen en luisteren) en B1 niveau (schrijven, spreken en gesprekken voeren).

Voor de bepaling van de niveaus hebben de IBL-opleidingen het Europees Raamwerk (ERK) oftewel het Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) als standaard genomen.

### Profilering en eigen inkleuring

De opleiding profileert zich op i) export, ii) cultural awareness en wil zich in de nabije toekomst ook profileren op iii) personal branding.

De opleiding kent een grote betrokkenheid van het lectoraat Internationale Handel voor het MKB. Vermeldenswaardig is in dit verband het in 2009 door het lectoraat opgerichte Saxion Expertise Centrum (SEC). Het lectoraat en het SEC zorgen voor een spin-off richting de inhoud van de opleiding, voor een nauwe aansluiting bij actuele ontwikkelingen en voor dwarsverbanden richting de beroepspraktijk. Mooi uitvloeisel daarvan is bijvoorbeeld het Export Development Program voor excellente studenten. (Zie daarover standaard 2.) De lector is door haar promotieonderzoek ook nauw betrokken bij het aanscherpen en actualiseren van de internationale competenties. Al deze elementen zorgen voor een duidelijke eigen inkleuring van de opleiding.

Met de focus op personal branding beoogt de opleiding dat studenten explicieter gaan reflecteren op hun eigen functioneren. Deze reflectie moet leiden tot zelfkennis op basis waarvan elke student zicht krijgt op wie hij wil zijn als IBL'er en hoe hij zich wil onderscheiden van andere IBL'ers (zijn personal brand). Op basis daarvan moet hij onderbouwde keuzes gaan maken voor onderwijsactiviteiten. De opleiding wil de studenten daarvoor meer ruimte gaan bieden. (Zie daarover standaard 2.) Een leerlijn Personal branding is in ontwikkeling. Het auditteam acht deze specifieke aandacht voor personal branding waardevol in het licht van het sterk in beweging zijnde werkveld waarin de afgestudeerde IBL'er zijn eigen weg moet weten te vinden.

Het ontwikkelen van cultural awareness komt zoals al hierboven is vermeld, via een specifieke leerlijn door de hele opleiding aan de orde.

### Onderzoek

In het landelijk overleg is afgesproken dat de opleidingen IBL ook expliciet aandacht besteden aan onderzoekend vermogen. De opleiding heeft onderzoekend vermogen uitgewerkt naar i) zelf onderzoek doen, ii) een onderzoekende houding hebben en iii) kennis toepassen uit onderzoek. Het auditteam acht dit voor IBL'ers essentiële vaardigheden.

Een voorbeeld van de uitwerking:

IBL 5. Opstellen van een salesplan voor een internationale onderneming vanuit het marketingbeleid	5.1 gebruikt klantinformatie-systemen	5.1.1 analyseert klantinformatie data 5.1.2 zet resultaten uit klantinformatie data om naar acties
	5.2 formuleert salesdoelstellingen per segment	5.2.1 analyseert aanwezige gegevens 5.2.2 segmenteert klanten 5.2.3 doet aanbevelingen voor aanvullend onderzoek 5.2.4 stelt prognoses op
	5.3 bepaalt strategie per segment	5.3.2 maakt onderbouwde keuze voor prijsniveau 5.3.3 maakt onderbouwde keuze voor promotie 5.3.4 maakt onderbouwde keuze voor productbeleid 5.3.5 maakt onderbouwde keuze voor logistiek en distributie 5.3.6 stelt een accountplan op

De opleiding heeft een onderzoeksl leerlijn ontwikkeld, die ze op dit moment actualiseert.

### Internationale oriëntatie

Uiteraard staat de ontwikkeling van internationale kennis vaardigheden in de opleiding IBL centraal. Uit de documentatie is gebleken, dat met 'IBL bekend kleur' in 2010 de internationale zakelijke oriëntatie van de IBL'er in betekenis is toegenomen (kerncompetentie 'international business').



Ook is er nu meer expliciete aandacht voor het ontwikkelen van internationale communicatievaardigheden. Zoals al uit bovenstaande blijkt eisen de IBL opleidingen beheersing van ten minste drie moderne vreemde talen, waarbij Engels verplicht is. Daarnaast moet de IBL'er beschikken over interculturele vaardigheden en inzicht hebben in culturele grondslagen, omdat hij in verschillende landen en culturen opereert (kerncompetentie 'intercultural awareness'.)

### **Afstemming met het werkveld en vakgenoten**

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding regelmatig contact heeft met vakgenoten en het internationale werkveld over de opzet en inhoud van de opleiding.

Met de vakgenoten stemt de opleiding af in het landelijke overleg IBL. Daarnaast heeft de opleiding via buitenlandse gastdocenten en gastdocentschappen van eigen docenten contact met partnerinstellingen in het buitenland, waaronder de universiteit in Seoel. Het is de ambitie van de opleiding de internationale samenwerking uit te breiden met een Duitse Hochschule in de Euregio. Tevens bezoeken afgevaardigden van de opleiding onderwijsgerelateerde congressen en seminars, zoals het jaarlijkse congres van the European Association for International Education (EAIE). Door deze contacten is de opleiding op de hoogte van de eisen die vakgenoten stellen aan studenten IBL.

Met het (internationale) werkveld heeft de opleiding contact via de eigen werkveldcommissie, waarin vertegenwoordigers van internationaal opererende bedrijven als Eaton, de Twentse kabelfabriek, Nedap en Advise online marketing zitting hebben. Met de werkveldcommissie is recent gesproken over de eigen profilering van de opleiding, de startbekwaamheidseisen en behoeften vanuit het werkveld.

Daarnaast onderhouden de docenten contacten met het werkveld door bijvoorbeeld stagiairs en afstudeerders te begeleiden, door activiteiten/onderzoek via de kenniskring van het lectoraat 'Internationale Handel voor het MKB' en eigen activiteiten/werk in het internationale bedrijfsleven.

### **Weging en Oordeel: goed**

De opleiding baseert zich op het landelijke beroeps- en competentieprofiel van IBL 'IBL bekend kleur' en heeft hierover regelmatig contact met (internationale) vakgenoten en het werkveld.

De ontwikkeling van internationale kennis en vaardigheden staan binnen de opleiding centraal. De grote betrokkenheid van het lectoraat Internationale Handel voor het MKB en het Saxion Expertise Centrum (SEC) zorgen voor een duidelijke eigen inkleuring van de opleiding en voor actuele in internationaal verband vereiste competenties. De specifieke aandacht voor personal branding acht het auditteam een waardevolle aanvulling binnen de opleiding.

De opleiding besteedt zoals landelijk is afgesproken voldoende aandacht aan het ontwikkelen van onderzoekend vermogen.

De opleiding laat zien, dat zij voldoet aan de (inter)nationale kwaliteitseisen aan een IBL-opleiding. Vanwege de duidelijke eigen inkleuring vanuit het lectoraat en het SEC en de beoogde focus op personal branding, komt het auditteam tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

## 4.2. Onderwijsleeromgeving

**Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.**

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

### Bevindingen

#### **Inhoud en vormgeving programma**

##### *Koppeling competenties – programma*

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, werkt de opleiding met 10 opleidingscompetenties. De opleiding heeft voor iedere competentie prestatie-indicatoren en beoordelingscriteria geformuleerd.

Gedurende de studie vindt een verschuiving plaats van kennis en inzicht naar toepassing van kennis en inzicht en oordeelsvorming. Om dit te bewerkstelligen nemen de omvang en complexiteit van de context en de op te leveren beroepsproducten toe.

##### *Opzet en inhoud van het programma*

De opleiding heeft de relatie tussen de onderwijsactiviteiten, toetsen en opleidingscompetenties voor alle betrokkenen inzichtelijk gemaakt in het leerplan, de modulehandleidingen en het toetsprogramma. Door dit programma te volgen, kunnen de studenten alle vereiste competenties ontwikkelen.

De opleiding heeft haar onderwijs ingericht als competentiegericht, thematisch gestuurd projectonderwijs. Alle onderwijsactiviteiten zijn gekoppeld aan 8 thema's: 5 beroepsspecifieke thema's, een stageperiode, een minor en het afstuderen. Hierin staan aan de beroepspraktijk gerelateerde authentieke projectopdrachten centraal. (Zie verder onder het kopje 'beroepsgerichtheid/stage'.)

Studenten zijn vanaf het derde studiejaar verplicht een half jaar in het buitenland door te brengen. (Zie verder onder het kopje 'internationale dimensie')

Parallel aan de projecten biedt de opleiding onderwijs gericht op het verwerven van (voorwaardelijke) kennis en vaardigheden. Daarmee zorgt de opleiding voor de theoretische basis, zoals beschreven in de Body of Knowledge and Skills (BoKS) IBL. De lessen vinden plaats in de vorm van hoorcolleges, werkcolleges en vaardigheidstrainingen, waarbij verplichte vakliteratuur is voorgeschreven. De trainingen zijn met name gericht op de ontwikkeling van sociale en communicatieve vaardigheden, zoals presenteren, schrijven en gesprekstechnieken. In de projectopdrachten moet de student deze kennis en vaardigheden vervolgens toepassen.

De rode draden door het programma, de thema's en daarbij behorende modules zijn de leerlijnen i) international business, ii) intercultural awareness en iii) international communication en sinds 2013-2014 de leerlijn iv) maatschappelijk verantwoord ondernemen. In de leerlijn intercultural awareness werken de studenten bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van interculturele sensitiviteit. In drie van de vijf beroepsthema's zijn onderwijsactiviteiten opgenomen betreffende intercultural awareness. Zo benadert de opleiding consumentengedrag en marketing vanuit verschillende culturen en moeten studenten kleine onderzoeken verrichten naar de wijze waarop global companies omgaan met cultuurverschillen. De studenten presenteren hun bevindingen aan hun medestudenten. Daarnaast moeten de studenten gedurende hun stage expliciet reflecteren op interculturele aspecten.

De lijn international communication omvat zowel onderwijs in moderne vreemde talen als onderwijsactiviteiten die gericht zijn op de ontwikkeling van sociale en communicatieve vaardigheden. In de eerste twee studiejaar bestaat een substantieel deel van het onderwijsprogramma uit onderwijs in de moderne vreemde talen.

Omdat in het huidige programma nog meer ruimte en aandacht wenselijk is voor een persoonlijke leerweg, ontwikkelt de opleiding op dit moment een leerlijn personal branding. Daarmee krijgt de student al vanaf het eerste studiejaar gelegenheid de persoonlijke inkleuring van de opleiding te vergroten. Dat acht het auditteam zoals al is vermeld bij standaard 1, een waardevolle aanvulling. Een mooie invulling van personal branding zag het auditteam in de huidige en bijzondere minor 'Gelukskunde'. Het idee hierachter is dat gelukkige mensen langer beter en evenwichtiger functioneren en betere resultaten boeken. Het volgen van deze module wordt verplicht voor alle studenten om hen te helpen bij hun personal branding en hun kans op succes te vergroten.

Voor excellente studenten is er de mogelijkheid tot het volgen van de Top Talent programma's van Saxion, waaronder het Export Expertise en het Honours Programma. In het Export Development Program krijgen jaarlijks 10 studenten de kans af te studeren met specialisatie export. Na afstuderen kunnen zij nog een half jaar als trainee in dienst blijven van het bedrijf waar ze zijn afgestudeerd. Ongeveer de helft van deze plekken wordt jaarlijks ingevuld door IBL studenten. Het auditteam acht dit een interessante mogelijkheid voor studenten om zich persoonlijk (verder) te ontwikkelen en reeds een positie op de markt te veroveren.

#### *Beroepsgerichtheid/stage*

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding voldoende beroepsgericht is opgezet. Zoals al hierboven is vermeld staan in elk thema authentieke projectopdrachten centraal. Door het vervullen van beroepsrollen en het werken aan beroepsproducten, kunnen de studenten hun (beroeps)competenties ontwikkelen.

In 3 van de 5 themaprojecten werken de studenten samen met euregionale/internationaal georiënteerde bedrijven. Bij thema 2 'Exportadvies' en thema 4 'Marketingcommunicatieplan' is dat bijvoorbeeld met het regionale MKB zoals KPMG en Bons & Evers en in thema 6 'International Business' is dat sinds 2013 bijvoorbeeld met Eaton, die in Europa, het Midden Oosten en Azië opereert.

Voorbeelden van beroepsproducten die de student moet opleveren, zijn:

- een exportbeleidsplan, waarin de doelstellingen, strategie en randvoorwaarden (op cultureel, financieel en organisatorisch gebied) worden geformuleerd met betrekking tot de export van een product of dienst;
- een internationaal businessplan, waarin wordt aangegeven hoe een buitenlandse vestiging van een onderneming kan worden opgezet, inclusief doelstellingen, strategie en randvoorwaarden.

In het vijfde semester lopen de studenten een half jaar stage in een internationaal opererend bedrijf. Het land, de bedrijfscontext, het vervullen van een specifieke beroepsrol en het op te leveren beroepsproduct, is naar eigen keuze van de student.

De Academie MIM heeft in dit verband een interessant medium in gebruik genomen: een digitaal stagebord. Daarop kunnen de studenten zien bij welke internationale bedrijven ze stage zouden kunnen lopen en kunnen ze lezen wat de ervaringen van vorige stagiairs bij dit bedrijf zijn. Docenten kunnen in één oogopslag zien waar alle IBL stagiairs verblijven.

Ook het lectoraat 'Internationale handel voor het MKB' en de kenniskring zorgen voor contacten met het actuele beroepenveld. Het Saxion Export Centre (SEC) biedt aanvullende onderwijsactiviteiten en -programma's, zoals lezingen, excursies, trainingen en het hierboven genoemde Saxion toptalent programma 'Export Expertise'.

Omdat de studenten in 2012 en 2013 van oordeel waren, dat de relatie met het werkveld nog verbeterd zou kunnen worden, heeft de opleiding nader geïnvesteerd in samenwerking door extra gastlezingen en excursies te organiseren o.a. via het bovengenoemde SEC. Uit de evaluaties 2014 en de gesprekken tijdens de audit blijkt dat de studenten nu meer tevreden zijn. Eén van de studenten die het auditteam sprak, zou nog meer bedrijfsbezoeken in het programma willen.

#### *Praktijkgericht onderzoek*

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, besteedt de opleiding zoals landelijk is afgesproken, expliciet aandacht aan het ontwikkelen van het onderzoekend vermogen. De studenten moeten in meerdere leerjaren onderzoek doen en moeten hun onderzoekend vermogen inzetten om te komen tot beroepsproducten, zoals een landenanalyse, een salesplan of een communicatieplan. Ook moeten de studenten een onderzoekende houding hebben bij het doorgronden van verschillende (organisatie)culturen.

Ten tijde van de audit was de opleiding bezig met de actualisering van de onderzoeksleerlijn, omdat zij heeft geconstateerd dat het onderzoekend vermogen van de studenten gemiddeld genomen voor verbetering vatbaar is. Dit betreft met name verbetering op het punt van het systematisch verantwoorden van keuzes, het onderbouwen van gelegde verbanden, getrokken conclusies en daaruit afgeleide aanbevelingen en het reflecteren op hardheid van uitkomsten en conclusies ('reflectie'). Daarbij is o.a. onderzocht wat praktijkgericht onderzoek voor een IBL'er betekent en welke onderzoeksvaardigheden en -methoden daarbij passend zijn. Tevens krijgen de docenten op dit vlak training. (Zie onder het kopje 'Personeel'.)

De opleiding is in 2014-2015 gestart met de implementatie van de aangepaste modules onderzoeksvaardigheden en rolt de onderzoekslijn de komende jaren verder uit.

Ook het lectoraat 'Internationale handel voor het MKB' heeft een rol bij het uitvoeren van onderzoek. Zoals al hierboven is beschreven participeren elk jaar een aantal studenten, waaronder IBL'ers, in het onderzoek bij bedrijven. Daarbij krijgen ze begeleiding vanuit het lectoraat.

#### *Internationale dimensie*

Uiteraard is een flink deel van het programma IBL gericht op internationale aspecten van de beroepspraktijk. Het landelijk overleg IBL stelt dat studenten een deel van hun internationale vermogens goed kunnen ontwikkelen via studie aan de Nederlandse hogeschool, maar dat de ontwikkeling van een aantal competenties buitenlandervaring vereist. Daarom moet elke IBL student tenminste 30 studiepunten in het buitenland realiseren. Dat kan door stage te lopen, vakken<sup>8</sup> te volgen aan een businessschool in het buitenland of af te studeren bij een internationaal bedrijf. Dat acht het auditteam passend bij een studie IBL.

Bij voorkeur stemmen de studenten hun bezoek aan het buitenland af op hun taalkeuze(s). Dat acht het auditteam een belangrijk aspect binnen de studie. (Zie verder onder het kopje 'tevredenheid studenten e.a'.)

Daarnaast organiseert de Academie MIM jaarlijks een internationale week voor de studenten van haar opleidingen IBMS en IBL. Hierin werken de studenten samen aan internationale vraagstukken en participeren zij in lessen en workshops van buitenlandse gastdocenten van partnerinstellingen die naar Saxion komen. Tevens is er jaarlijks voor enkele studenten de mogelijkheid een Summerschool te volgen aan de universiteit van Seoel, de partnerinstelling van de opleiding. Dat acht het auditteam mooie aanvullingen op het staande IBL-programma.

---

<sup>8</sup> Er bestaat geen vergelijkbare Europese opleiding IBL, dat wil zeggen een opleiding waar het aspect van internationale zakelijke communicatie zo'n grote rol speelt. Wel zijn er vergelijkbare opleidingen en instituten, gericht op internationale business. Uitwisseling is dan mogelijk op het niveau van vakken.

Tijdens de audit is gesproken over de optie Duits als verplichte taal in te voeren, omdat de locatie IBL Enschede zo dicht tegen Duitsland aan ligt en de opleiding met veel Duitse bedrijven samenwerkt via projecten, stage en afstuderen. Het lectoraat heeft tevens toonaangevende mkb-georiënteerde onderzoeksprojecten in Duitsland. De opleiding meldde dat in deze bedrijven vaak Engels wordt gesproken. De oprichting van een Saxion Business School waarin IBL een plek krijgt en waarin het gehele onderwijs in het Engels aangeboden wordt, lijkt de opleiding een interessantere optie om nader uit te werken. Daarmee zou ze ook meer internationale studenten kunnen aantrekken. Het auditteam ziet dit eveneens als kansrijk: het biedt studenten de mogelijkheid de hele dag te communiceren in het Engels en een mix van Nederlandse studenten met internationale studenten in één groep kan de bewustwording van internationale aspecten versterken.

#### *Intake, aansluiting en studeerbaarheid*

Tijdens de audit is uitgebreid stilgestaan bij de grote uitval in met name het eerste studiejaar. (66,7% in 2013). Docenten en studenten stellen dat vooral de zware eisen aan de talen een belangrijke oorzaak is van de uitval. Om deze reden is de opleiding al in 2013 gestart met een intakegesprek en in 2014 ook met een taaltoets, op basis waarvan de opleiding de aankomende studenten advies geeft. Daarnaast is de opleiding intensievere voorlichting gaan geven over de tweeledigheid van het programma, te weten business én languages. De Academie MIM heeft in een taalflyer beschreven wat ze van de studenten verwacht op het niveau van taalbeheersing. Docenten en studieloopbaanbegeleiders zorgen via intensieve begeleiding dat de studievoortgang van de studenten optimaal kan verlopen. De studenten die het auditteam sprak, vonden de studie pittig. Ze noemden vooral de talen. 'Daar moet je hard voor werken, anders red je het niet', stelden ze.

#### *Tevredenheid studenten, alumni en werkveld met het programma*

Studenten, alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld zijn te spreken over het brede karakter van de opleiding dat zich zowel op economie, marketing als op talen richt. Vooral dit laatste aspect maakt de opleiding IBL onderscheidend van andere economische opleidingen en aantrekkelijk, aldus de studenten en alumni. Wel melden ze dat het belangrijk is dat je na het tweede studiejaar zorgt voor verdere ontwikkeling van de taalvaardigheid door in het land/de landen van je taalkeuze stage te lopen, te studeren en/of een afstudeerproject te doen. Anders loop je de kans je vaardigheden in het vloeiend beheersen van de moderne vreemde talen deels weer te verliezen. Dit acht het auditteam een wezenlijk aandachtspunt, daar de opleiding het onderwijs in de moderne vreemde talen aan het einde van het tweede studiejaar afsluit. Om gevreesd taalverlies te voorkomen zou gedacht kunnen worden aan het aanbieden van 'onderhoudstrajecten' voor de vreemde talen in het tweede deel van de opleiding.

Kleinere aandachtspunten die de studenten noemden, waren het late tijdstip van lessen (van 12:00 – 18:00) en de roostering van het talenonderwijs. Zo staat Frans bijvoorbeeld 2 uren achtereen op het rooster aan het einde van de dag. De studenten meldden dat zij moeite hebben zich tot op het laatste moment goed te concentreren. Ze hebben liever twee kortere lesblokken verspreid op de dag.

De vertegenwoordiger vanuit de werkveldcommissie bracht nog naar voren dat hij het interessant zou vinden als de opleiding ook aandacht zou besteden aan import i.p.v. alleen aan export.

Bovengenoemde punten geeft het auditteam de opleiding ter overweging mee.

#### **Personeel**

Het auditteam trof een voldoende gekwalificeerd en op het brede terrein van IBL inhoudelijk deskundig team. Alle docenten beschikken over een master. Zoals al onder standaard 1 is vermeld, onderhouden de docenten op diverse manieren contact met het internationale bedrijfsleven. Enkele docenten zijn nog werkzaam in het actuele beroepenveld en brengen hun kennis en ervaring daarover direct in in de lessen.

Studenten zijn overwegend positief over hun docenten en tevreden over hun inhoudelijke kennis en hun kennis van de beroepspraktijk, zo blijkt uit evaluaties en de gesprekken tijdens de audit. Op punten waarover zij minder tevreden waren/zijn, neemt het management actie door bijvoorbeeld met de betreffende docent in gesprek te gaan over de kritiekpunten en daarover afspraken te maken.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding voldoende aandacht besteedt aan professionalisering/deskundigheidsbevordering. De docenten volgen/volgden o.a. trainingen op het terrein van toetsen en beoordelen (Basisbekwalificatie Examinering (BKE)), onderzoeksvaardigheden en het voeren van intakegesprekken. Daarnaast is er ruimte voor individuele scholingswensen. Op het terrein van (afstudeer)onderzoek organiseert de opleiding nu ook intervisiesessies met docenten, waarin zij met elkaar o.a. spreken over plannen van aanpak van studenten, begeleiding en gebruik van methoden. Het auditteam acht dit een essentiële activiteit mede in het licht van de eigen deskundigheidsbevordering van de docenten.

### **Voorzieningen**

Het auditteam beoordeelt de materiële voorzieningen en de huisvesting - mede op basis van eigen waarneming en de tevredenheid van studenten en docenten - als adequaat. De nieuwe studieruimte ziet er na de verbouwing in 2012 aantrekkelijk uit. De verbetering van de beschikbaarheid van werkplekken heeft al de aandacht van de opleiding. In het Saxion studielandschap (bibliotheek/mediatheek) heeft de student de beschikking over actuele nationale en internationale bronnen en databanken.

### **Weging en Oordeel: voldoende**

Aan de opleiding is een voldoende gekwalificeerd en inhoudelijk deskundig team verbonden, dat zorgt voor een voldoende beroepsgericht en internationaal georiënteerd programma; passend bij een opleiding IBL. Er is een duidelijk opbouw in moeilijkheidsgraad en complexiteit in de projecten en op te leveren beroepsproducten. De studenten kunnen door dit programma te doorlopen de vereiste competenties ontwikkelen. De parallel aan de projecten aangeboden modulen zorgen ervoor dat de studenten ook de voorwaardelijke kennis en vaardigheden – de Body of Knowledge and Skills IBL - kunnen verwerven.

Aandachtspunt acht het auditteam het talenonderwijs, dat na het tweede studiejaar wordt afgerond. Het is essentieel dat de studenten ook daarna nog voldoende ervaringen opdoen in het vloeiend beheersen van de gekozen moderne vreemde talen. Daar moet de opleiding goed op toezien.

Het verbeteren van de onderzoeksvaardigheden van de studenten is al in gang gezet met de actualisering van de onderzoekslijn. Het is essentieel dat de docenten in het licht van hun eigen professionalisering aandacht besteden aan dit onderwerp, bijvoorbeeld in de huidige intervisie- en kalibratiebijeenkomsten.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande (voldoende beroepsgericht en internationaal georiënteerd programma, gekwalificeerd en inhoudelijk deskundig team, bezig met het actualiseren van de onderzoekslijn) tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

## 4.3. Toetsing

### **Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing**

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

#### **Bevindingen**

##### **Het systeem van toetsen en beoordelen**

De opleiding heeft een toetsprogramma opgesteld, waarin duidelijk is terug te zien welke competenties wanneer worden getoetst. De opleiding gebruikt toetsmatrijzen waaruit blijkt dat de competenties op een steeds hoger, complexer niveau worden getoetst.

De opleiding hanteert een variatie aan toetsvormen, passend bij de te toetsen algemene en opleidingsspecifieke competenties, kennis en vaardigheden (Body of Knowledge), zoals casusgerichte toetsen, assessments en projecttoetsing.

De opleiding biedt alle summatieve toetsen driemaal per jaar aan. Studenten mogen maximaal twee van de drie kansen benutten.

Door studenten inzage te geven in en feedback te geven op de toetsresultaten, zorgt de opleiding ervoor dat studenten weten waaraan ze eventueel nog moeten werken. Bij iedere taalmodule start de docent het kwartiel met het bespreken van de resultaten op de taaltoets.

##### **Validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid**

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding de afgelopen jaren sterk heeft ingezet op verdere verbetering van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen. De opleiding borgt de validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid o.a. op de volgende manier:

- De opleiding toetst zoals al hierboven is vermeld op verschillende manieren en op een steeds hoger niveau of de studenten de vereiste competenties, kennis en vaardigheden beheersen;
- Voor elke toets is een toetsverantwoordelijke aangewezen, die de door hem ontwikkelde toets met bijbehorende beoordelingscriteria voorlegt aan minstens één collega (4-ogen beleid). Alleen bij taaltoetsen die al heel vaak zijn opgesteld, gebeurt dat niet meer altijd;
- De beoordeling van het eindniveau gebeurt door meerder personen. De tweede beoordelaar is niet betrokken geweest bij de begeleiding van de student. Desgewenst wordt nog een derde beoordelaar ingeschakeld;
- De toetscommissie evalueert ieder kwartiel een selectie van summatieve toetsen aan de hand van een checklist. De bevindingen worden teruggekoppeld naar de voor de toets verantwoordelijke collega's;
- De opleiding heeft geïnvesteerd in verdere professionalisering van de docenten, o.a. door de training Basiskwalificatie Examinering (BKE) van Saxion Academy;

Het auditteam heeft zelf een steekproef van toetsen bekeken. Bij de marketingtoetsen die het auditteam zag, zaten heldere beoordelingscriteria en een uitwerking voor de weging en het oordeel. Sommige vragen hadden naar het oordeel van het auditteam nog scherper geformuleerd kunnen worden, zoals: 'formuleer een zakelijk onderbouwd verweer van X' in plaats van 'wat zou het verweer van X kunnen zijn?'.  
Het auditteam heeft aan de hand van de bestudeerde taaltoetsen niet kunnen zien hoe de opleiding bepaald heeft dat de studenten het gewenste niveau van het European Referentie Kader (ERK) voor de moderne vreemde talen hebben bereikt. Er was weliswaar een variatie in toetsen, maar deze waren naar het oordeel van het auditteam nogal traditioneel, zoals woordjes en zinnen vertalen, invultoetsen, een opstel, een gesprek naar aanleiding van enkele teksten, een luistertekst met vragen. Het betroffen vooral kennisgerelateerde toetsen en de relatie met de zogenoemde can do statements van de ERK was hierbij niet altijd even duidelijk.

Het auditteam adviseert de opleiding (opnieuw) na te denken over (externe) borging door bijvoorbeeld gebruik te maken van Erkende internationale instellingen als Cambridge, Goethe-Intituut, Delf, Cervantes, via internet bereikbare, geijkte tests als Dialang en Versant of CITO. Ook kan gedacht worden aan scholing in het opstellen van ERK gerelateerde toetsen, eventueel in de vorm van het laten opleiden van door internationale instellingen gecertificeerde examinatoren. Dit is overigens een aspect waar de examencommissie al aandacht voor heeft, zo is in het gesprek met deze commissie gebleken.

### **De examencommissie**

Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding beschikt over een sterk opererende examencommissie en toetscommissie. De examencommissie borgt de kwaliteit van het toetsen en beoordelen o.a. door specifieke eisen te stellen aan de examinatoren en afstudeerbegeleiders, door de toetscommissie steekproefsgewijs de kwaliteit van toetsen te laten beoordelen, door het management te adviseren over verbeteringen.

De examencommissie heeft recent zelf een steekproef van eindwerken beoordeeld. Dat is een sterk punt. De commissie vond de studenten inhoudelijk goed, maar zij zag evenals het auditteam nog mogelijkheden voor verbetering op het punt van verantwoording en reflectie. (Zie daarover standaard 4.)

De examencommissie meldde dat de opleiding nu aan de slag moet met verdere explicitering van de beoordelingskaders bij projecten, mondelinge overhoringen en vaardigheidstoetsen. Daarnaast moeten de intervisiesessies van docenten nog meer diepgang krijgen, door niet alleen aandacht te besteden aan procedurele zaken, maar ook aan kalibratie van oordelen aan de hand van cases. Het auditteam acht dit een goed streven, daar het heeft geconstateerd, dat docenten nog verschillend oordelen over het al dan niet aanwezig zijn van vereiste aspecten in de verslagen. (Zie daarover standaard 4.) Het is goed dat de examencommissie het management heeft geadviseerd hieraan in de professionele scholing rondom toetsing en in de onderzoekslernlijn aandacht te besteden. Dit bevordert tevens een professionele cultuur waarin docenten elkaar aanspreken op het naleven van afspraken; een aspect dat volgens de examencommissie nog versterkt kan worden.

### **Het afstuderen**

Tot juni 2015 studeerden de studenten af op een onderzoek in een internationaal bedrijf, dat zij zelfstandig moesten uitvoeren. Dit onderzoek moest leiden tot een internationaal adviesrapport, zoals een internationaal communicatieplan, internationaal salesplan of exportbeleidsplan. Tijdens de presentatie en mondelinge verdediging van het adviesrapport legden de studenten verantwoording af over de aanpak en de geformuleerde adviezen.

De opleiding gaat het afstudeerprogramma en de daarbij behorende afstudeerproducten/eindwerken in de komende jaren wijzigen. Het auditteam is met de opleiding van oordeel dat de opleiding met de beoogde uitbreiding van eindproducten en toetsvormen – naast het adviesrapport ook een criterium gericht interview op basis van een cultuurdossier en een taalportfolio met minimaal één communicatieproduct per moderne vreemde taal – zorgt voor een betere aansluiting bij de drie kerncompetenties international business, intercultural awareness, international communication. Ook is het goed dat er expliciet aandacht komt voor personal branding, door de student zijn specifieke kwaliteiten als IBL'er te laten presenteren.

De opleiding toetst en beoordeelt op dit moment de beheersing van de twee moderne vreemde talen (Duits en/of Frans en/of Spaans) op het vereiste niveau aan het einde van het derde studiejaar. Met het taalportfolio voor communicatie komt er met ingang van juni 2017 een nieuw toetsmoment bij aan het einde van de studie. Dat is een belangrijke aanvulling.

### **Weging en Oordeel: voldoende**

De opleiding toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze. De opleiding hanteert een duidelijk toetsplan en toetsmatrizen waaruit blijkt dat zij alle competenties, kennis en vaardigheden op een steeds hoger niveau toets met behulp van verschillende passende toetsvormen.



Er zijn nog aandachtspunten, zoals verdere explicitering van beoordelingskaders, verdieping van de interviewsessies, toetsing van het vereiste ERK-niveau voor de talen en betere aansluiting van eindtoetsen bij de drie kerncompetenties. De opleiding is hiermee deels al bezig. De examencommissie en toetscommissie vervullen hierin aantoonbaar een rol. Het auditteam komt tot een oordeel 'voldoende' voor deze standaard. De hiergenoemde verbeterpunten staan dit oordeel niet in de weg.

## 4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

**Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.**

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

### Bevindingen

#### **Oordeel van het werkveld en alumni over het gerealiseerde niveau en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren**

Uit de gesprekken met alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld en uit de diverse evaluaties blijkt, dat alumni en werkveldvertegenwoordigers tevreden zijn over het bereikte niveau van de afgestudeerden. In de HBO-monitor 2014 meldt het merendeel van de respondenten (67%) dat de opleiding een goede basis is om te starten op de arbeidsmarkt. Alle respondenten hadden een baan. Vooral door hun sterke talenkennis onderscheiden de afgestudeerden IBL'ers zich van bijvoorbeeld afstudeerden Commerciële Economie. Daarnaast achten zij de IBL'er sterk in cultural awareness en gestructureerd werken.

#### **Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerd niveau**

Het auditteam heeft van vijftien afgestudeerden in 2013-2014 en 2014-2015 eindwerken/scripties beoordeeld met een spreiding in de door de docenten van de opleiding gegeven oordelen.

Het auditteam is van oordeel, dat de studenten in deze eindwerken laten zien dat zij op het vereiste bachelorniveau kunnen denken en handelen als startend IBL'er op de internationale arbeidsmarkt. Eén eindwerk achtte het auditteam onvoldoende. Het verslag was in slecht Engels opgesteld – zeker niet het vereiste B2 niveau - en het uitgevoerde onderzoek was inhoudelijk ook zwak.

De studenten hebben veelal interessante onderzoeken uitgevoerd voor zeer uiteenlopende internationale bedrijven. De onderzoeken waren voldoende complex en alle studenten kwamen met een advies voor het bedrijf. De mate van bruikbaarheid van de adviezen verschilde wel. Het auditteam ziet nog mogelijkheden voor verdere verbetering. Zo moet de opleiding àlle studenten bij de start van het traject – de go/no go fase - (bij)sturen, wanneer een centrale vraag en/of deelvragen nog niet scherp genoeg en onderzoekbaar is. Het auditteam acht het belangrijk dat elke student in zijn verslag de gekozen methoden van onderzoek verantwoordt/transparant maakt en dat hij reflecteert op zijn onderzoek en de uitkomsten. Deze onderdelen vond het auditteam niet in elk verslag terug. Daarnaast bleken niet alle verslagen gecheckt op het niveau van het Engels; dat was bij een aantal studenten nog voor verbetering vatbaar. Tot slot: het auditteam miste in sommige verslagen het aspect van de cultural awareness. Het auditteam is van oordeel, dat dit zo centraal staande aspect binnen de opleiding meegenomen zou moeten worden in het eindwerk. Hierin kan zeker het Lectoraat "Internationale Handel in het MKB" een voortrekkersrol vervullen.

De beoordelingen door de docenten van de opleiding kwamen niet altijd overeen met de oordelen van de auditoren, zij het dat het auditteam op één eindwerk na wel tot minimaal een voldoende kwam. Sommige werkstukken had het auditteam een hoger of juist een lager oordeel gegeven op grond van de hierboven al genoemde mate van volledigheid in verantwoording en reflectie. Het auditteam adviseert de betrokkenen van de opleiding bij het afstuderen deze aspecten te betrekken in het oordeel en hierover ook met elkaar in gesprek te gaan in bijvoorbeeld kalibratiesessies. (Zie ook standaard 3.) Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding al aandacht heeft voor verbeteringen van het onderzoek. (Zie standaard 2.)

**Weging en Oordeel: voldoende**

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in hun eindwerken hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de competenties van een startbekwaam IBL'er voor de internationale arbeidsmarkt.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren.

Het auditteam heeft op één na alle eindwerken met minimaal een voldoende beoordeeld.

De alumni en vertegenwoordigers zijn tevreden over het gerealiseerde niveau van de afgestudeerden. Met inachtneming van de genoemde ontwikkelingspunten (niveau Engels, verantwoording onderzoeksmethoden, aandacht voor cultural awareness in de scriptie en reflectie op het gevoerde onderzoek), acht het auditteam een oordeel 'voldoende' voor deze standaard op zijn plaats.



## **5. ALGEMEEN EINDOORDEEL**

Het auditteam zag tijdens de audit een relatief kleine opleiding IBL met een mooie toekomst. Het streven om expliciet aandacht te gaan besteden aan personal branding en het plan om een Saxion Business School op richten, zijn interessante kansen om de opleiding verder te laten groeien en te verstevigen.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding afgezien van enkele aandachtspunten, zeker basiskwaliteit levert.

Omdat het auditteam drie van de vier standaarden als voldoende beoordeelde, komt hij op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor deze opleiding.



## 6. AANBEVELINGEN

- Het auditteam beveelt de opleiding aan er expliciet op toe te zien, dat studenten ook na het tweede c.q. derde studiejaar voldoende ervaringen opdoen in het vloeiend beheersen van de gekozen moderne vreemde talen, bijvoorbeeld in enigerlei vorm van een 'onderhoudstraject'.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan te onderzoeken of er een oplossing mogelijk is voor de aandachtspunten die de studenten noemen met betrekking tot roostering.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan (opnieuw) na te denken over (externe) borging van het gewenste ERK-niveau voor de moderne vreemde talen door bijvoorbeeld gebruik te maken van erkende internationale instellingen als Cambridge, Goethe-Intituut, Delf, Cervantes, via internet bereikbare, geijkte tests als Dialang en Versant en scholing in het opstellen van ERK gerelateerde toetsen (CITO), danwel in de vorm van het laten opleiden van door internationale instellingen gecertificeerde examinatoren.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan àlle studenten bij de start van het traject – de go/no go fase - (bij) te sturen, wanneer een centrale vraag en/of deelvragen nog niet scherp genoeg en onderzoekbaar is.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan elke student te vragen in zijn verslag de gekozen methoden van onderzoek te verantwoorden/transparant te maken en hem te laten reflecteren op zijn onderzoek en de uitkomsten.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan elke student te vragen in zijn verslag het in de opleiding zo centraal staande aspect van cultural awareness mee te nemen.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan alle onderzoeksadviesrapporten te laten checken op het vereiste niveau van Engels door er óf een docent Engels óf een van de docenten met een certificaat Cambridge Engels naar te laten kijken.

Voor het overige beveelt het auditteam de opleiding aan de opmerking van de werkvelddeskundige met betrekking tot aandacht voor import in het programma in overweging te nemen.





## BIJLAGE I      Scoretabel

<b>Scoretabel paneloordelen</b> <b>Saxion</b> <b>hbo-bachelor International Business and Languages (IBL)</b> <b>voltijd</b>	
<b>Standaard</b>	<b>Oordeel</b>
<b>Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties</b>	<b>G</b>
<b>Standaard 2. Onderwijsleeromgeving</b>	<b>V</b>
<b>Standaard 3. Toetsing</b>	<b>V</b>
<b>Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties</b>	<b>V</b>
<b>Algemeen eendoordeel</b>	<b>V</b>





Bijlage 1: Opleidings specifieke competenties

Competentie	Omschrijving	Prestatie-indicator	Beoordelingscriterium
		De student ...	De student ...
IBL1	1. Communiceren in meer talen, rekening houdend met de culturele verschillen, intern en extern, nationaal en internationaal	1.1 houdt rekening met culturele verschillen	1.1.1 brengt culturele diversiteit tussen en binnen landen in kaart
			1.1.2 analyseert (internationale) bedrijfsculturen
			1.1.3 adviseert over culturele consequenties
			1.1.4 vertaalt culturele consequenties in een plan
		1.2 beheerst Engels	1.2.1 spreekt op CEF-niveau C1
			1.2.2 luistert op CEF-niveau C1
			1.2.3 schrijft op CEF-niveau C1
			1.2.4 leest op CEF-niveau C1
		1.3 beheerst Frans	1.3.1 spreekt op CEF-niveau B2
			1.3.2 luistert op CEF-niveau B2
			1.3.3 schrijft op CEF-niveau B2
			1.3.4 leest op CEF-niveau B2
		1.4 beheerst Duits	1.4.1 spreekt op CEF-niveau B2
			1.4.2 luistert op CEF-niveau B2
			1.4.3 schrijft op CEF-niveau B2
			1.4.4 leest op CEF-niveau B2
1.5 beheerst Spaans	1.5.1 spreekt op CEF-niveau B1		
	1.5.2 luistert op CEF-niveau B1		
	1.5.3 schrijft op CEF-niveau B1		
	1.5.4 leest op CEF-niveau B1		
1.6 ontwikkelt en onderhoudt (inter)nationale zakenrelaties	1.6.1 past (internationale) zakenetiquette toe		
	1.6.2 voert zakelijke gesprekken (salesgesprek, inkoopgesprek)		
	1.6.3 onderhandelt met klanten / intermediairs / toeleveranciers		
Competentie	Omschrijving	Prestatie-indicator	Beoordelingscriterium
		De student ...	De student ...
IBL2	2. Het uitvoeren van een marktonderzoek voor een internationale onderneming	2.1 stelt een marktonderzoeksplan op	2.1.1. formuleert probleemstelling en onderzoeksdoel
			2.1.2. formuleert onderzoeksvragen
			2.1.3. onderbouwt keuze voor onderzoeksmethode
			2.1.4. selecteert methode van dataverzameling
		2.2 verwerft data	2.2.1. voert desk research uit op basis van externe bronnen
			2.2.2. voert desk research uit op basis van interne bronnen
			2.2.3. stelt meetinstrument op (bv een vragenlijst)
			2.2.4. voert fieldresearch uit
		2.3 verwerkt data	2.3.1 analyseert gegevens
			2.3.2 gebruikt passende instrumenten voor de verwerking en analyse van gegevens
			2.3.3 beantwoordt de onderzoeksvragen
			2.3.4 trekt conclusies
			2.3.5 formuleert aanbevelingen

Kom verder. Saxion.

Competentie	Omschrijving	Prestatie-indicator	Beoordelingscriterium
		De student ...	De student ...
IBL3	3. Ontwikkelen van strategische marketing(beleid) (voor een nationaal of internationaal opererende onderneming)	3.1 analyseert de externe omgeving	3.1.1 maakt macro- omgevingsanalyse
			3.1.2 beschrijft de segmenten
			3.1.3 maakt bedrijfsstakanalyse
			3.1.4 maakt concurrentieanalyse
			3.1.5 maakt distributieanalyse
		3.2 analyseert de interne omgeving	3.2.1 analyseert het perspectief van de klant voor een bedrijf
			3.2.2 analyseert het financiële perspectief van een bedrijf
			3.2.3 analyseert het perspectief van de interne processen
			3.2.4 analyseert het perspectief van innovatie
		3.3 maakt SWOT-analyse	3.3.1 destilleert de sterktes en zwaktes uit interne analyse
			3.3.2 destilleert kansen en bedreigingen uit externe analyse
			3.3.3 stelt confrontatiematrix op
		3.4 formuleert strategische opties	3.4.1 genereert diverse strategische opties
			3.4.2 verantwoordt strategische opties
			3.4.3 prioriteert strategische opties
3.4.4 formuleert criteria voor keuze opties			
3.4.5 toetst opties op haalbaarheid			
3.4.6 kiest een strategische optie			
3.5 formuleert strategische opties	3.5.1 maakt doelen meetbaar		
	3.5.2 formuleert doelen tav afzet / omzet		
	3.5.3 formuleert doelen tav marktaandeel		
Competentie	Omschrijving	Prestatie-indicator	Beoordelingscriterium
		De student ...	De student ...
IBL4	4. Operationaliseren van (tactisch en operationeel) marketingbeleid voor nationaal of internationaal opererende onderneming	4.1 segmenteert	4.1.1 stelt segmentatie criteria op
			4.1.2 beschrijft de segmenten
			4.1.3 bepaalt aantrekkelijkheid van segmenten
			4.1.4 stelt segmentatiestrategieën vast
			4.1.5 omschrijft de doelgroep(en)
			4.1.6 bepaalt positionering
		4.2 stelt marketingmix samen	4.2.1 bepaalt elementen uit marketingmix op basis van de markt
			4.2.2 vult elementen uit de marketingmix in
			4.2.3 toetst elementen op consistentie
			4.2.4 stelt marketingbudget op
			4.2.5 stelt tijdsplan vast
		4.3 stelt marketing communicatieplan op	4.3.1 analyseert koopgedrag
			4.3.2 bepaalt communicatie-doelgroep
			4.3.3 bepaalt communicatie-doelstellingen
			4.3.4 bepaalt communicatie-strategie
			4.3.5 bepaalt communicatiemix
			4.3.6 stelt mediaplan op ( incl. budget)

Kom verder. Saxion.

Competentie	Omschrijving	Prestatie-indicator	Beoordelingscriterium		
		De student ...	De student ...		
IBL5	5. Opstellen van een salesplan voor een internationale onderneming vanuit het marketingbeleid	5.1 gebruikt klantinformatie-systemen	5.1.1 analyseert klantinformatie data		
			5.1.2 zet resultaten uit klantinformatie data om naar acties		
		5.2 formuleert salesdoelstellingen per segment	5.2.1 analyseert aanwezige gegevens		
			5.2.2 segmenteert klanten		
			5.2.3 doet aanbevelingen voor aanvullend onderzoek		
			5.2.4 stelt prognoses op		
		5.3 bepaalt strategie per segment	5.3.1 maakt onderbouwde keuze tussen afnemers		
			5.3.2 maakt onderbouwde keuze voor prijsniveau		
			5.3.3 maakt onderbouwde keuze voor promotie		
			5.3.4 maakt onderbouwde keuze voor productbeleid		
			5.3.5 maakt onderbouwde keuze voor logistiek en distributie		
			5.3.6 stelt een accountplan op		
Competentie	Omschrijving	Prestatie-indicator	Beoordelingscriterium		
		De student ...	De student ...		
IBL6	6. Opstellen & uitvoeren van een inkoopbeleid	6.1 stelt inkoopstrategie op	6.1.1 stemt inkoopstrategie af op productgroepen		
			6.1.2 houdt rekening met verschillende soorten inkoopstrategieën		
			6.1.3 maakt onderbouwde make-or-buy beslissing		
		6.2 adviseert t.a.v. leveranciersstrategie	6.2.1 adviseert over de keuze tussen een of meer leveranciers		
			6.2.2 adviseert over samenwerkingsvorm		
			6.2.3 adviseert over methode voor bewaking van inkoopproces		
		6.3 adviseert over de keuze van leverancier(s)	6.3.1 benadert leveranciers die op de short-list staan		
			6.3.2 vraagt offertes aan		
			6.3.3 beoordeelt offertes		
			6.3.4 onderhandelt over offerte		
		Competentie	Omschrijving	Prestatie-indicator	Beoordelingscriterium
				De student ...	De student ...
IBL7	7. Opstellen van een exportbeleidplan	7.1 beschrijft huidige exportstrategie	7.1.1 beschrijft visie en missie		
			7.1.2 beschrijft organisatiedoelen		
			7.1.3 beschrijft strategische keuzes		
			7.1.4 beschrijft strategische kaders		
		7.2 stelt exportstrategie op	7.2.1 analyseert mogelijke exportlanden		
			7.2.2 selecteert exportland(en)		
			7.2.3 selecteert entreestrategie		
		7.3 vertaalt entreestrategie naar consequenties voor de organisatie	7.3.1 bepaalt organisatorische consequenties		
			7.3.2 bepaalt financiële consequenties		
			7.3.3 bepaalt marketing consequenties		

Bijlage 2: Algemene competenties

Competentie	P.I.	Beoordelingscriterium
	De student ...	De student ...
A. De professional stuurt zijn eigen ontwikkeling aan (zelfmanagement)	A.1 voert op methodische wijze (literatuur) onderzoek uit	A.1.1 stelt een onderzoeksplan op
		A.1.2 voert planning uit (timemanagement)
		A.1.3 formuleert probleemstelling en onderzoeksvragen.
		A.1.4 bepaalt methode van onderzoek (kwantitatief en / of kwalitatief)
		A.1.5 selecteert geschikte onderzoekstechnieken en past deze toe
		A.1.6 verzamelt, analyseert, evalueert en verwerkt informatie
		A.1.7 gebruikt geschikte ICT instrumenten voor het bewerken van data
		A.1.8 formuleert conclusies en aanbevelingen
		A.1.9 evalueert doorlopend het onderzoeksproces
	A.2 neemt initiatief en werkt zelfstandig	A.2.1 benut kansen die zich voordoen om doelstellingen te bereiken
		A.2.2 draagt uit eigen beweging ideeën, voorstellen, oplossingen aan
		A.2.3 onderneemt ongevraagd acties buiten hetgeen oorspronkelijk gevraagd was
		A.2.4 neemt het voortouw
	A.3 incasseert en is flexibel	A.3.1 past zich makkelijk aan in veranderende omstandigheden
		A.3.2 verandert, indien nodig, de werkwijze
		A.3.3 respecteert de mening van een ander
		A.3.4 kan doorzetten -motiveert zichzelf- in situaties met tegenslag
		A.3.5 kan omgaan met kritiek, weerstand en of tegenslag.
	A.4 reflecteert op eigen handelen en kan leren	A.4.1 stelt zich open voor feedback
		A.4.2 kan eigen handelen beschrijven en beoordelen
A.4.3 stelt doelen voor verdere ontwikkeling		
A.4.4 zoekt en benut kansen voor eigen ontwikkeling		
A.4.5 besteedt zichtbaar tijd en energie aan eigen ontwikkeling		

Competentie	P.I.	Beoordelingscriterium
	De student ...	De student ...
B. De professional communiceert mondeling en schriftelijk effectief met collega's en relaties van een commerciële organisatie	B.1 kan mondeling presenteren	B.1.1 kan een doelgerichte presentatie houden en past inhoud aan bij doelgroep
		B.1.2 stelt een taakoriëntatie en sprekschema op
		B.1.3 gebruikt alle elementen die horen in inleiding, kern, slot
		B.1.4 maakt goed gebruik van verbale en non-verbale communicatie
		B.1.5 komt levendig over (spreekt 'vrij') en is enthousiast
		B.1.6 kan presenteren namens een team
	B.2 kan publiekgericht schrijven (rapport, folder, verkoopbrief, stagebrief, adviesnota)	B.2.1 behaalt de vooraf gekozen doelstelling
		B.2.2 schrijft communicatiemiddelen waarbij de juiste opbouw is toegepast
		B.2.3 gebruikt structurerende elementen die horen bij het communicatiemiddel
		B.2.4 maakt passende lay-out in de verschillende onderdelen van het communicatiemiddel
		B.2.5 schrijft tekst waarvan inhoud en taalgebruik geschikt is voor doelgroep (foutloze spelling en grammaticaal correcte zinnen)
	B.3 voert tweegesprekken (interview, stagegesprek)	B.3.1 bereidt het tweegesprek voor door relevante informatie (over de ondervraagde of over zichzelf) te verzamelen en door de vragen en de vraagvolgorde vast te stellen
		B.3.2 geeft een positieve indruk en houdt die het hele gesprek vast
		B.3.3 past in tweegesprek de start-, midden- en slotfase toe
		B.3.4 stelt in tweegesprek doeltreffende vragen (vraagsoorten), reageert effectief op gegeven antwoorden
		B.3.5 kan bewust gebruik maken van non-verbale communicatie
		B.3.6 kent zijn/haar verantwoordelijkheden als ondervrager ondervraagde
	B.4 voert groeps gesprekken (vergaderen, onderhandelen, adviesgesprek)	B.4.1 organiseert het groeps gesprek zodat de deelnemers optimaal kunnen werken
		B.4.2 heeft oog voor de gemeenschappelijke doelen.
		B.4.3 kan in een groeps gesprek de verschillende fases van een gesprek hanteren
B.4.4 heeft inzicht in de verschillende rollen die binnen de groeps gesprekken kunnen voorkomen en kan ernaar handelen		
B.4.5 brengt voorstellen met overtuiging en argumenteert zodat - wanneer nodig- ander van standpunt verandert		
B.4.6 gebruikt luister- en gesprekstechniek om ideeën en belangen te achterhalen		

Competentie	P.I.	Beoordelingscriterium
	De student ...	De student ...
C. De professional kan functioneren in een dynamische organisatie	C.1 werkt samen	C.1.1 deelt informatie en ervaringen met anderen en gebruikt expertise van anderen
		C.1.2 reageert op constructieve wijze op de ideeën van anderen
		C.1.3 versterkt de groepsbinding
		C.1.4 toont belangstelling voor ander en houdt rekening met omstandigheden van ander
		C.1.5 laat de ander in zijn waarde
	C.2 kan omgaan met conflicten/weerstand	C.2.1 herkent weerstand a.h.v. verbale en non-verbale signalen
		C.2.2 ondersteunt het uiten van weerstand: luistert en benoemt de weerstand met neutrale bewoordingen
		C.2.3 zoekt naar de oorzaak van weerstand
		C.2.4 kiest een veranderstrategie die aansluit bij de manier waarop mensen veranderingen verwerken
		C.2.5 kiest bewust voor een bepaalde interventietechniek
	C.3 beschikt over leidinggevend vermogen	C.3.1 heeft inzicht in taken en verantwoordelijkheden van een leider in een organisatie
		C.3.2 kan bruikbaarheid van leiderschapsstijlen bij medewerkers inschatten
		C.3.3 kent eigen persoonlijke voorkeursstijl van leidinggeven en het effect hiervan op medewerkers
	C.4 handelt omgevingsbewust	C.4.1 leest week- en dagbladen en kijkt naar actualiteitenrubrieken
		C.4.2 praat mee over landelijke en wereldomvattende onderwerpen
		C.4.3 ontwikkelt gefundeerde mening over landelijke en wereldomvattende onderwerpen en vertaalt deze in consequenties voor eigen organisatie of beroep
		C.4.4 stelt zich op de hoogte van de ontwikkelingen binnen eigen organisatie en beroep
	C.5 analyseert aan het werk gerelateerde ethische kwesties	C.5.1 observeert sociale en ethische normen
		C.5.2 reflecteert op mogelijke belangenverstrengelingen



## BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

Tabel 1

	Semester 1		Semester 2	
Propedeuse	Kwartiel 1 (15 ects)	Kwartiel 2 (15 ects)	Kwartiel 3 (15 ects)	Kwartiel 4 (15 ects)
Jaar 1	<i>Thema 1:</i> Landenanalyse <i>Product:</i> Adviesrapport voor export <i>Context:</i> exporterend bedrijf op zoek naar nieuwe markten <i>Beroepsrol:</i> Adviseur		<i>Thema 2:</i> Export advies <i>Product:</i> Organisatie adviesplan <i>Context:</i> samenwerking met regionale bedrijven (bijv. Bons en Evers) <i>Beroepsrol:</i> Export adviseur	
Hoofdphase	Semester 3		Semester 4	
Jaar 2	<i>Thema 3:</i> Internationaal accountplan <i>Product:</i> Int. Accountplan (Salesplan) <i>Context:</i> fictieve bedrijven <i>Beroepsrol:</i> International Accountmanager		<i>Thema 4:</i> Int. Marketingcommunicatieplan <i>Product:</i> Marketingcommunicatieplan <i>Context:</i> Internationale bedrijven in de Euregio (in Nederland & Duitsland) <i>Beroepsrol:</i> Marketingcommunicatie adviseur	
Jaar 3	Semester 5		Semester 6	
	Stage Beroepsproduct, bedrijfscontext en beroepsrol naar keuze van de student		<i>Thema 6:</i> International Business <i>Product:</i> Adviesrapport <i>Context:</i> Eaton + International classroom <i>Beroepsrol:</i> Adviseur	
Jaar 4	Semester 7		Semester 8	
	Minor  Afhankelijk van de keuze van de minor kan de student zijn competenties verbreden of verdiepen.		Scriptieopdracht Door middel van de scriptieopdracht laat de student zien dat hij zelfstandig en in een complexe situatie de algemene en opleidingsspecifieke competenties op HBO-niveau beheerst.	



## BIJLAGE IV

## Programma, werkwijze en beslisregels



### Programma audit bacheloropleiding International Business and Languages, Hogeschool Saxion

**Varianten:** geen

**Afstudeerrichtingen:** geen

**Locatie:** Enschede, vleugel Haanstra, kamer 1.38 (bezoekadres: M.H. Tromplaan 28, 7513 AB Enschede, tel.053-4871111, parkeren: Parkweg 15, 7513 AR Enschede)

**Datum:** dinsdag 6 oktober 2015

Tijd	Lokaal	Gesprekspartners (incl. namen en functies)	Auditpanel	Gespreksonderwerpen
08.15 – 08.30	H1.38	Inloop & ontvangst auditteam		
08.30 – 09.30		Intern overleg auditteam		
09.30 – 10.30		Rik Eijsink – directeur Harry Willemsen – plv. directeur Manon Bouwmann – teamleider IBL		eigenheid opleiding – ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld – internationalisering - onderzoeksdimensie –
10.30 – 10.45		Pauze		Interne terugkoppeling
10.45 – 11.45		Docenten: Sascha Leuftink – afstudeercoördinator Corné Stuij – afstudeerbegeleider Marianne Siebenhar – docent Engels Lidy Vrijheid – docent Spaans Marjana van Belkum – docent communicatie Yvonne Terhorst – docent cultural management Willem van Oosterom – docent recht		inhoud en vormgeving programma – eigen inkleuring programma - keuze werkvormen – onderzoekslijn – stage - internationale component - beoordelen en toetsen - borging niveau - aansluiting instrumers – relatie docenten beroepenveld – eigen deskundigheid docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen
11.45 – 12.45		Studenten: Manon Tolkamp, leerjaar 1 Amanuel Chamoun, leerjaar 2 Margot Zijlstra, leerjaar 2 Loes van de Velde, leerjaar 3 Danny Visser, leerjaar 3 Sonya Sarigul, leerjaar 4		kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid - aansluiting - toetsen en beoordelen - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen – eigen producten
12.45 – 13.30	H1.29	Lunch auditteam		Interne terugkoppeling
13.30 – 14.15	H1.46	Open spreekuur docenten/studenten	Deel van het panel	
<i>Parallelsessies</i>	H1.38	Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen + inzien materiaal	Deel van het panel	presentatie personal branding
14.15 – 14.45	H1.38	Louise van Weerden – lector Internationale Handel voor het MKB Hans Engbers – docent, afstudeerbegeleider Sascha Leuftink – docent, afstudeercoördinator	Deel van het panel	deskundigheidsbevordering/pop docenten – onderzoek doen – lectoraat en kenniskring (indien van toepassing)
<i>Parallelsessies</i>	H1.46	Presentatie Mirjam Spitholt, docent geluuskunde/minor identiteitsmarketing	Deel van het panel	

Tijd	Lokaal	Gesprekspartners (incl. namen en functies)	Auditpanel	Gespreksonderwerpen
14.45 – 14.55		Pauze		Interne terugkoppeling
14.55 – 15.40		Examencommissie/toetscommissie Arno Blootens – voorzitter CEC Ivar Hageman – scheidend voorzitter Caroline Timmers – onderwijskundige, voorzitter toetscommissie Birdane Seckin – lid toetscommissie		Bevoegdheden en taken examencommissie en toetscommissie - rol in de interne kwaliteitszorg toetsing en beoordeling - - feitelijk uitvoering -
15.40 – 15.50		Pauze		Interne terugkoppeling
15.50 – 16.35		Leden werkveldcommissie: Frits Besseling, Eaton Industries (Netherlands) B.V., Sharon Beening (tevens alumnus), Nedap Marloes Karman, Adwise Internetmarketing Lisan te Woerd (alumnus), Twentse Kabelfabriek B.V.		<u>Gespreksonderwerpen Werkveld:</u> contacten met opleiding over onder andere: actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding – onderzoekscomponent – niveau  <u>Gespreksonderwerpen Alumni:</u> o.a. kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding
16.35 – 16.45		Auditteam		Interne terugkoppeling pending issues Inzien materiaal
16.45 – 17.00	H1.46	Pending issues		
	H1.38	Inzien materiaal		
17.00 – 17.45		Auditteam		Interne terugkoppeling bepaling beoordeling
17.45	H1.38	Terugkoppeling		

**Panelleden:**

Dr. J.W. Wierda, voorzitter  
Mevr. G.C. Versluis, secretaris  
Prof.dr. G.J. Westhoff  
Ing. V.J.M. Guyt  
Rosalie Verschoor, studente

## **Werkwijze**

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de opleiding.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam een presentatie van een student over personal branding gekregen en met de desbetreffende student gesproken.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleiding(en) voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

## **Beslisregels**

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

### *Beperkte opleidingsbeoordeling*

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot

het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.

- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

## BIJLAGE V      Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie opleiding
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen in het Leerplan IBL versie 2015, met vermelding van
  - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Geanonimiseerde overzichtslijst van alle afstudeerders van de laatste twee studie jaren
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie
- NSE 2014 IBL
- Rapport van de instellingstoets kwaliteitszorg
- Taalflyer MIM
- Onderzoek in onderwijs MIM februari 2015
- Toetsbeleid MIM versie juli 2015
- Toetsprogramma IBL juni 2015
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bekeken<sup>9</sup>:

IBL 2013-2014

Aantal	Studentnummer
1	139833
2	152607
3	150707
4	151701
5	143558
6	149107
7	153088
8	143231

IBL 2014-2015

Aantal	Studentnummer
9	147567
10	304401
11	302673
12	309905
13	307202
14	310309
15	309818

---

<sup>9</sup> Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.





## BIJLAGE VI      Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen (cv's) van voorzitter, leden en secretaris.

<b>Expertise</b>	Auditing en kwaliteitszorg	Onderwijs en toetsing	Werkveld	Vakinhoud	Internationaal	Studentzaken
<b>Panelleden</b>						
voorzitter dr. J.W. Wierda	x	x	x	x	x	
deskundige Prof. Dr. G.J. Westhoff	x	x		x	x	
deskundige Ing. V.J.M. Guyt		x	x	x	x	
studentlid R. Verschoor						x
secretaris G.C. Versluis	x	x				

<b>Korte functiebeschrijvingen</b>
De heer Wierda is voormalig lector Media Business en docent binnen de <i>School of Communication Media &amp; Music</i> en zakelijk directeur van een mediabedrijf; thans partner bij Hobéon.
De heer Westhoff is emeritus hoogleraar vakdidactiek moderne vreemde talen; thans zelfstandig adviseur op het gebied van leren en onderwijzen.
De heer Guyt is zelfstandig adviseur op het gebied van internationale export.
Mevrouw Verschoor is vierdejaars IBL-student aan de Christelijke Hogeschool Windesheim
Mevrouw Versluis is NVAO gecertificeerd secretaris d.d. november 2010.

Op 7 september 2015 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding International Business and Languages, van Saxion, onder nummer 004234. Op 26 oktober 2015 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de vervanging van de secretaris de heer van der Made door mevrouw Versluis.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.



**Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties**



Lange Voorhout 14  
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E [info@hobeon.nl](mailto:info@hobeon.nl)

I [www.hobeon.nl](http://www.hobeon.nl)